

ELEKTROSTRES – NAŠ SVAKODNEVNI SAPUTNIK

Nemiran san iznad trafo-stanica

U čemu greše projektanti stambenih zgrada. –Prvi simptomi elektrostresa su plitki nemiran san, grčevi u nogama, iscrpljenost organizma

O štetnom dejstvu stanovanja pored dalekovoda bilo je dosta reči i u dnevnoj štampi i u stručnim časopisima. O tom uticaju na zdravlje ljudi nije potrebno mnogo da se piše, stvar je manje-više poznata. Međutim, o štetnom uticaju trafo-stanica manje se zna, što ne znači da je njihovo dejstvo na zdravlje čoveka manje opasno. Kada se ovome doda činjenica da su kod nas mnoge trafo-stanice smeštene u samim stambenim zgradama, to je još jedan razlog da se razmotri njihovo štetno dejstvo na naše zdravlje.

Šta nam valja činiti da bismo se koliko toliko zaštitili od ovih pojava, za "Politiku" govori Svetislav Jordović, inženjer elektronike, koji se godinama bavi praćenjem ovog fenomena.

Vrlo često projektanti stambenih zgrada prave dodatnu grešku projektujući spavaće sobe na vertikalama iznad trafo-stanica. To sam ustanovio u mnogim beogradskim naseljima. Nepobitna je činjenica da stanari ovih zgrada češće obolevaju nego stanari na susednim vertikalama koje nisu iznad trafo-stanica.

U svakoj trafo-stanici postavljen je transformator visokog napona a svaki može da se smatra kao tri posebna, sa svojim namotajima uklopljenim u jedan transformator. Iz ovog transformatora izbijaju tri snopa zračenja elektromagnetskog polja i to na obe strane. Dugotrajna izloženost snopu zračenja dovodi do stanja koje se naziva elektrostres.

On se manifestuje plitkim i nemirnim snom, trzanjem i govorom u snu, trnjenjem u rukama i nogama, grčevima u listu noge što dovodi do iscrpljenosti organizma zbog nekvalitetnog odmora, a to na kraju rezultira slabljenjem odbrambenog sistema čoveka.

Kasnije, izloženost elektrostresu dovodi do bolova u krstima i zglobovima, glavobolje, alergije za koju nema objašnjenja, pojave mladeža na leđima kao i niza drugih promena tvrdi inženjer Jordović.

Posebno su deca osetljiva na ova zračenja. Ako je mališan razdražljiv i agresivan nakon zadržavanja ispred ekrana TV aparata ili kompjutera, možemo biti sigurni da je to posledica elektrostresa. Trudnice su, takođe, osetljive na uticaj zračenja električnog polja i moraju da izbegavaju spavanje u sobama ispod kojih se nalazi trafo-stanica, zatim rad na kompjuteru, kopir-aparatu i sličnim izvorima jakih zračenja.

Situacija nije mnogo bezbednija ni u slučaju kada su trafo-stanice izgrađene izvan zgrade, kao posebne kućice. U takvoj situaciji najugroženije su osobe koje borave u prostorijama u direktnoj liniji sa trafo-stanicom, bilo sa prednje ili zadnje strane. Kako možemo da umanjimo negativno dejstvo trafo-stanica na stanare u ovakvim stambenim prostorijama - pitamo našeg sagovornika?

Kao prvo ne treba spavati u sobama koje su iznad trafo-stanica, naročito na prvom i drugom spratu. Zatim ako je trafo stanica izvan zgrade, ali u liniji stana, trebalo bi detektovati dolazeća tri snopa elektromagnetskog polja i sa tih linija skloniti krevete.

Jedan od sigurnih pokazatelja da je osoba izložena štetnom dejstvu električnog polja i pored toga što nije došla u stanje elektrostresa jeste da se bolje oseća i da bolje spava u nekoj drugoj prostoriji, bez obzira što je postelja manje udobna.

Naučna javnost ne izjašnjava se o štetnom dejstvu zračenja elektromagnetnog polja, gledajući na to s ignorancijom. Pojave koje su vidljive i opipljive teže je ne primećivati. Ali ono što nije objašnjeno ili opipljivo ne znači i da ne postoji. Upravo takav je slučaj sa uticajem trafo-stanica i visokonaponskih vodova i nauka će pre ili kasnije to morati da objasni i ponudi rešenje.

Proizvođači i distributeri električne energije prema ovom problemu se odnose sa visokom dozom potcenjivanja.

Slobodanka Andrić